

МАВЗУ: ТАЪЛИМ ВОСИТАЛАРИ – ТАЪЛИМ ТЕХНОЛОГИЯСИНИНГ ТАРКИБИЙ ҚИСМИ СИФАТИДА

Режа:

- 1. Таълим воситалари: тушунча ва мазмуни.**
- 2. Таълим воситаларининг
хусусиятига кўра бўлиниши.**
- 3. Графикли органайзерлар техникаси.**

Таълим воситалари - ўқув материални кўргазмали тақдим этиш ва шу билан бирга ўқитиш самарадорлигини оширувчи ёрдамчи материаллар ҳисобланади.

Таълим воситаларини танлашни аниқловчи омиллар:

Мақсадни белгилаш;

Ўқув ахборот мазмуни;

Таълим воситалари;

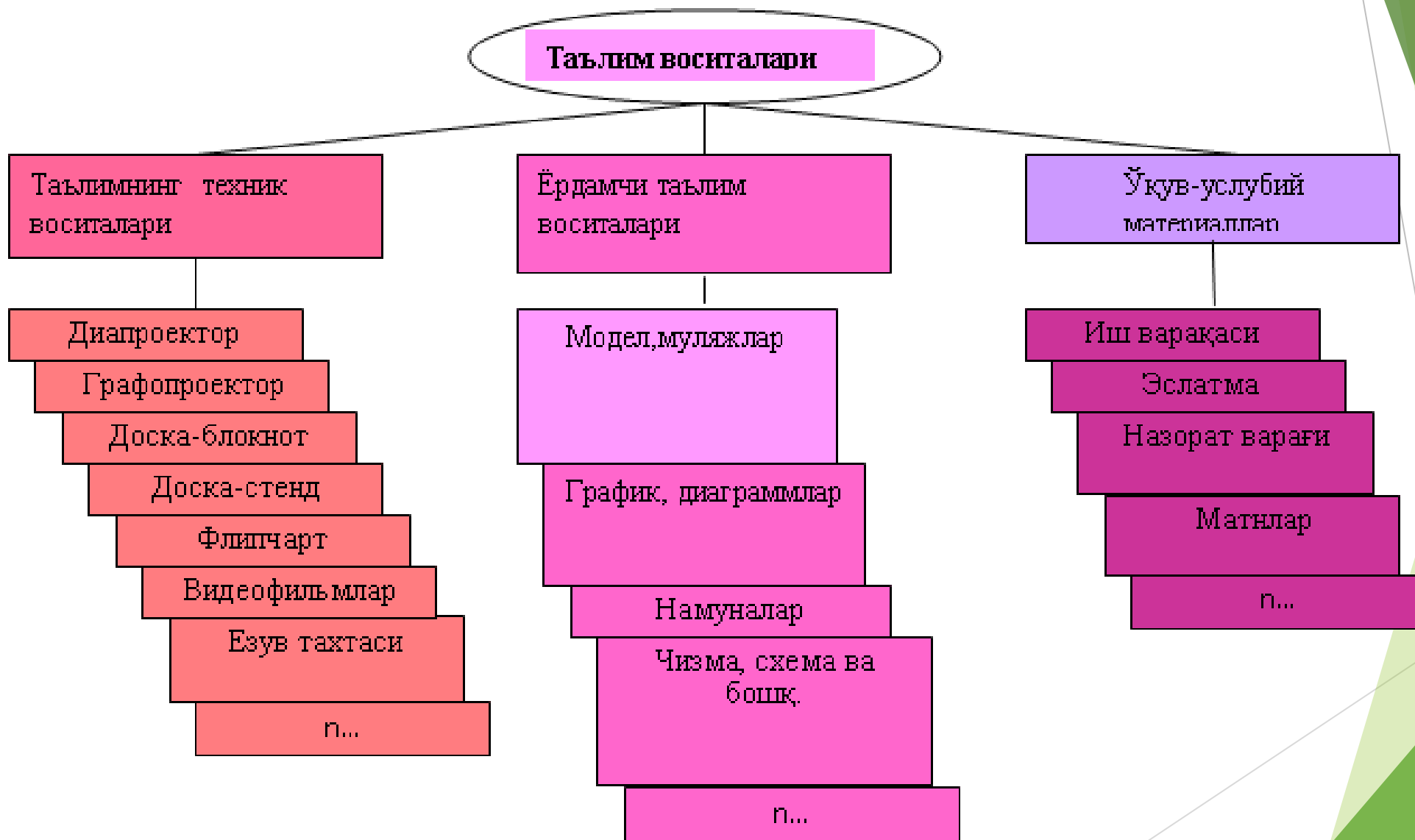
Етакчи билим манбаи;

Ўқув материалнинг янгилиги ва мураккаблиги.

Таълим воситалари:

1. Таълим беришнинг техник воситалари (ТТВ);
2. Ёрдамчи таълим воситалари (ЁТВ);
3. Ўқув - услубий материаллар (ЎУМ).

Таълим воситаларининг таснифи

Таълим турлари

Умумий таълим

Касбий таълим

Олий таълим

Таълим мазмуни меъёрий ва расмий
хужжатларди ўз аксини топади:

Ўқув режа

Ўқув дастур

Дарслик

Дарс тузилишига қараб 3 турга ажратилади

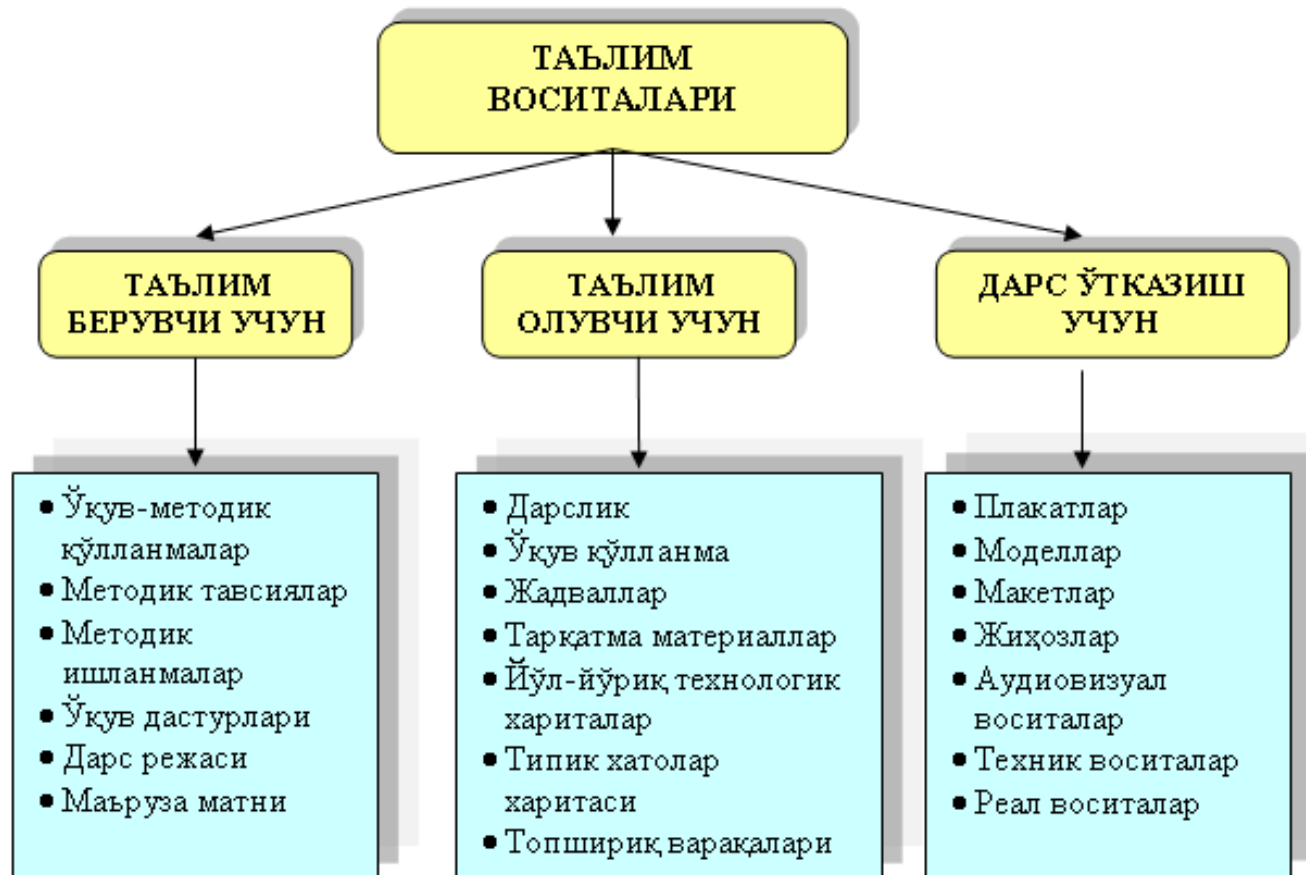
Янги мавзунни баён этиш

Ўтилган мавзунни
мустахкамлаш

Ўқувчиларнинг билимини
баҳолаш

Таълим-тарбия жараёнининг сифати ва самарадорлигини ошириш кўп жиҳатдан таълим воситалари билан қай даражада таъминланганлигига боғлиқ бўлади.

Таълим воситалари – ўқитилиши ва ўрганилиши лозим бўлган билимларни берувчи ҳар қандай ахборот ташувчи воситалардир

Таълим берувчи учун воситалар: ўқув-методик қўлланмалар, методик тавсиялар, методик ишланмалар, ўқув дастурлари, дарс режаси, маъруза матни.

Таълим олувчи учун воситалар: дарсликлар, ўқув қўлланма, жадваллар, йўл-йўриқ хариталар, технологик хариталар, топшириқ варақалари ва ҳоказолар.

Дарс ўтказиш учун воситалар: плакатлар, моделлар, макетлар, жиҳозлар, аудиовизуал воситалар, техник воситалар, реал воситалар.

Баъзи ҳолларда таълим олувчи учун мўлжалланган таълим воситаси таълим берувчи учун ҳам, дарс ўтказиш учун ҳам талаб этилади. Танлаб олинган метод, шакл ва воситалар бир-бирини тўлдириши керак.

Бундан ташқари таълим воситаларининг хусусиятларига кўра 3 турга ажратиш мумкин: босма, техник ва реал воситалар.

МАТНЛИ

Маълумот олиш ва маълумотларни қайта ишлаш учун

ўқув дастурлари

махсус адабиёт (дарслик)

маъруза матнлари

тарқатма материаллар

имтиҳон ва назорат варақалари

ТАСВИРЛИ

Умумий тасаввурни вужудга келтириш учун

фотосуратлар

эскиз, чизма, схемалар

тасвирлар, жадваллар, символлар

плакатлар

АУДИОВИЗУАЛ

Жараёнлар ва ишлаш механизмлари тўғрисида тасвир ва овоз орқали

тасаввурни вужудга келтириш учун

видеофильмлар

компакт дисклар

аудиокассеталар

PowerPoint материаллари

электрон дарсликлар

ЁРДАМЧИ(ЖИҲОЗЛИ)

Тасвир ва матни ёзиш ва сақлаш учун

доскалар (бўр доска, оқ доска, магнит доскаси)

«Пинборд» доскаси

видеопроектор, видеопроектор экрани

кодоскоп

компьютер

флипчарт

аудиомагнитофон, видеомагнитофон

телевизор

МОДЕЛЛИ

Ўрганилаётган объектнинг модели орқали у ҳақда тасаввур ҳосил қилиш учун

моделлар

макетлар

тренажерлар

муляжлар

ҲАҚИҚИЙ

Ўрганилаётган объектлар ҳақиқий тасаввурни вужудга келтириш учун

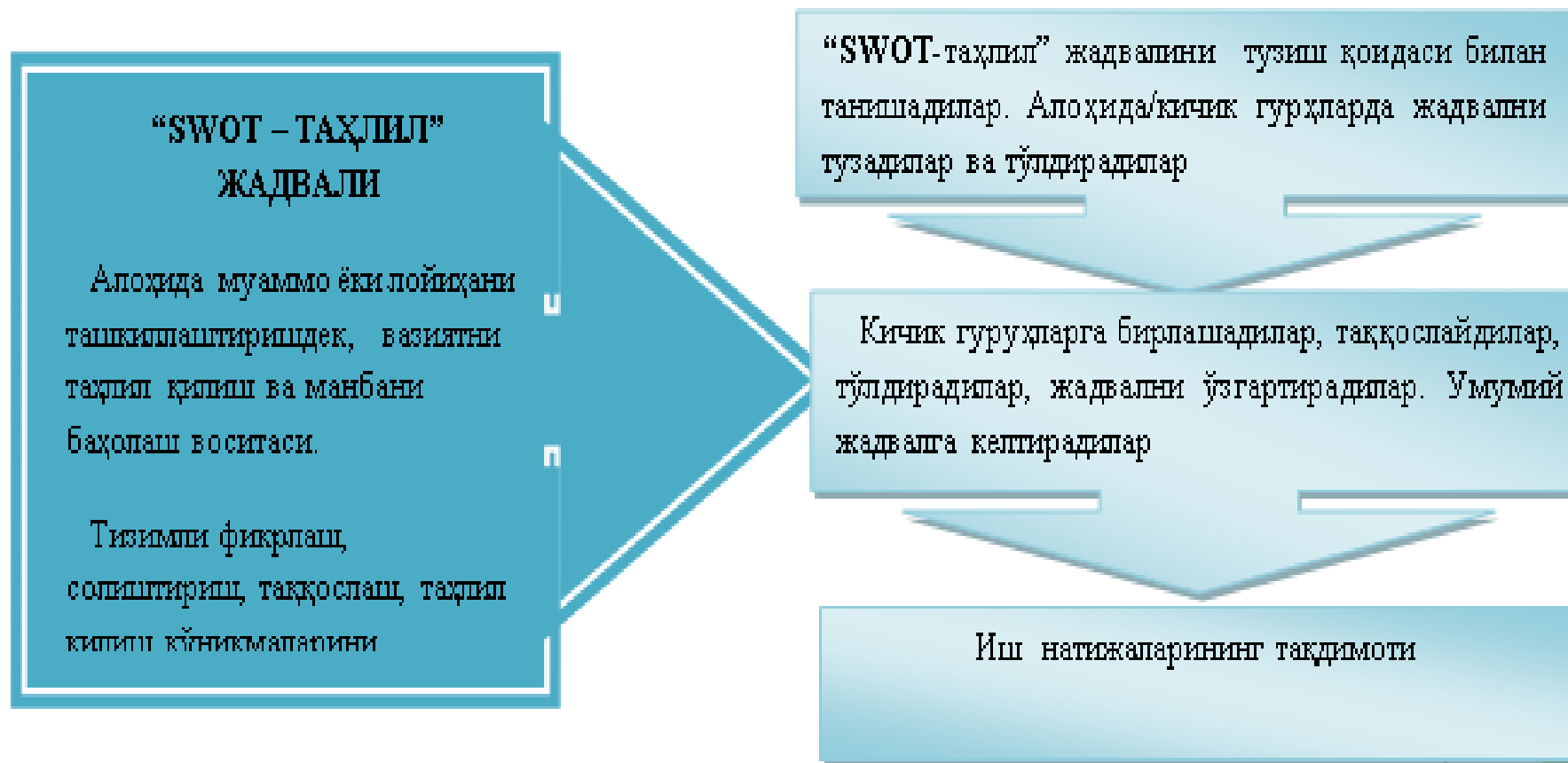
асбоб-ускуналар

станоклар

ярим тайёр ва тайёр маҳсулотлар

хом-ашёлар

Графикли органайзерлар (ташкил этувчи) – фикрий жараёнларни кўргазмали тақдим этиш воситаси.

“SWOT – таҳлил” жадвалининг номи инглизча сўзларнинг бош ҳарфларидан тузилган:

Strengths – кучли томони, ташкиллаштиришнинг ички манбалари мавжудлиги назарда тутилади;

Weakness – кучсиз томони ёки ички муаммоларнинг мавжудлиги;

Opportunities – ташкиллаштиришдан ташқарида ривожланиш учун мавжуд, имкониятлар;

Threats – ташқи муҳитда ташкиллаштиришни муваффақиятига таъсир этувчи хавф-хатарлар.

☝ *Қоидага кўра, SWOT – таҳлил муваффақиятини ташкиллаштиришига боғлиқ бўлмай, балки муҳокаманинг натижалари келгусидаги аниқ таклиф ва лойиҳаларни ишлаб чиқишда ҳисобга олиниши мумкин. Бундаги кетма-кетликлар қуйидагича бўлиши керак:*

**Қуйидан юқорига
босқичма-
босқич бўйсунувчи
“Қандай?”
диаграммаси**

Муаммо тўғрисида умумий тасавурларни олиш имконини берувчи, мантиқий саволлар занжири.

Тизимли фикрлаш, тузилмага келтириш, таҳлил қилиш кўникмаларини ривожлантиради.

1. Кўп ҳолларда сизга муаммолар ҳал этишда «Нима қилиш керак?» ҳақида ўйлашга ҳожат бўлмайди. Муаммо асосан «Бунга қандай қилиш керак?» қабилида бўлади. «+андай?» - муаммони ҳал этишда асосий савол ҳисобланади.

«+андай?» иерархия диаграммаси муаммо ҳақида бутунлигича умумий тасаввурга эга бўлишга имкон берадиган саволлар мантиқий занжири кўринишида бўлади.

Кетма-кет равишда «Қандай?» саволини қўйиш орқали сиз фақат муаммони ҳал этишнинг барча имкониятларини тадқиқ этибгина қолмай, балки уларни амалга ошириш усулларини ҳам ўрганасиз.

Диаграмма стратегик даражадаги савол билан иш бошлайди. Муаммони ҳал этишнинг пастки (қуйи) даражаси биринчи навбатдаги ҳаракатлар рўйхатига мос келади.

2. ўйламай, баҳоламай ва уларни ўзаро солиштирмай тезликда барча ғояларни ёзиш лозим бўлади.

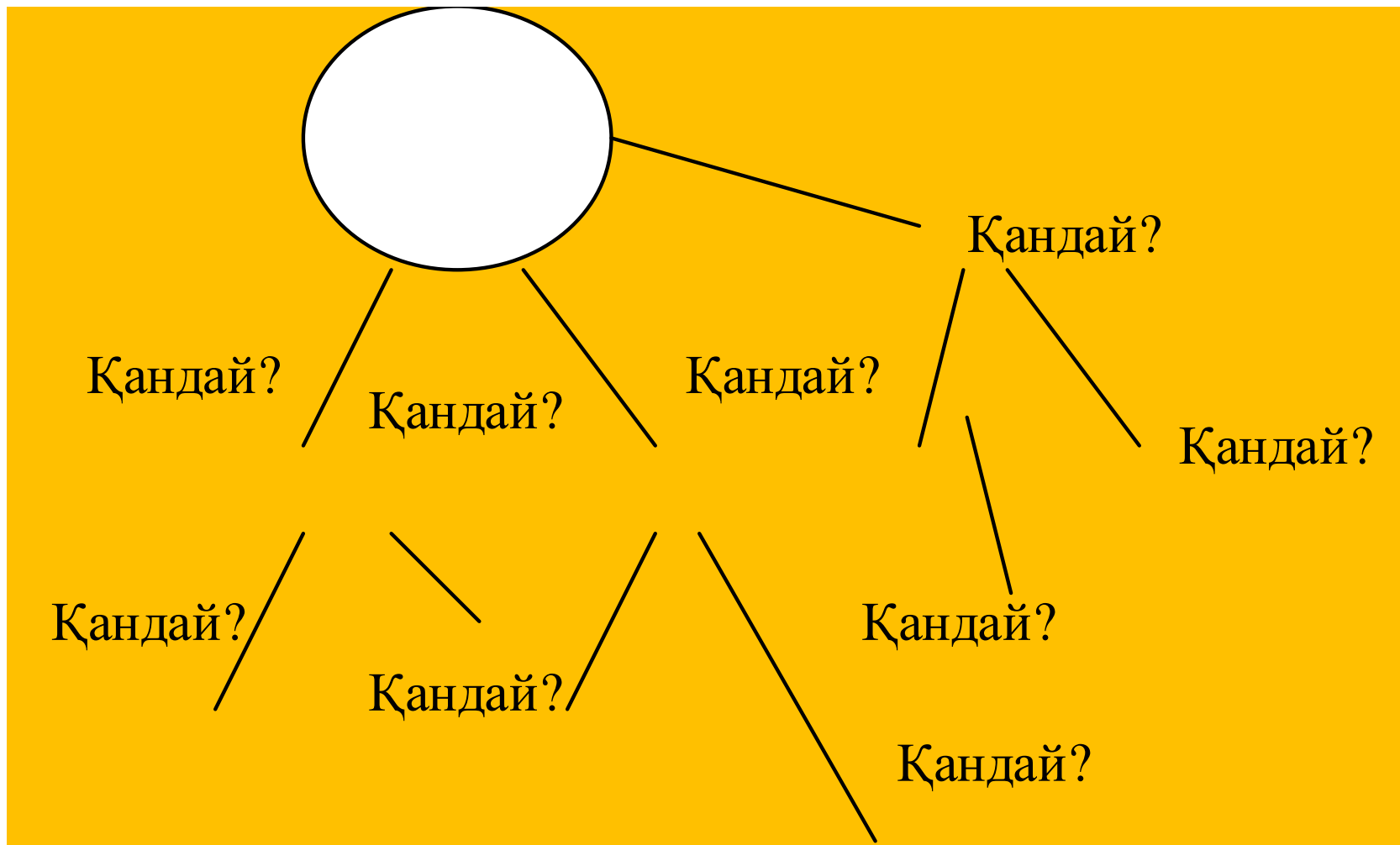
3. Диаграмма ҳеч қачон тугалланмайди: унга янги ғояларни киритиш мумкин бўлади.

4. Агарда савол схемада бир қанча «шоҳлар»да қайтарилса, демак у нисбатан муҳимдир. У муаммони ҳал этишнинг муҳим қадами бўлиши мумкин.

5. Янги ғояларни график кўринишда қайд этишни ўзингиз ҳал этинг: дарахт ёки каскад кўринишида, юқоридан пастга ёки чапдан ўнгга. Энг муҳими эса тутинг: нисбатан кўп миқдордаги фойдали ғоялар ва муаммо ечимларини топишга имкон берадиган усул энг мақбул усул ҳисобланади.

6. Агарда сиз тўғри савол берсангиз ва оптимистик бўлсангиз, у ҳолда диаграмма (техника) ҳар қандай муаммо ечимини топиб беришни кафолатлайди.

Қуйдан юқорига босқичма-босқич бўйсунувчи “Қандай?” диаграммаси

**ЭЪТИБОРИНГИЗ
УЧУН РАХМАТ**